

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ПРИКЛАДНА ЛОГІКА»

кафедра теорії, історії та філософії права

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти: магістр
Форма здобуття вищої освіти: заочна
Мова викладання: українська
Навчальний рік: 2024-2025
Форма підсумкового контролю: залік

Михайленко Роман Володимирович

Посада: доцент кафедри

Вчений ступінь: кандидат філософських наук, доцент

Тел.: 063-63-107-72

E-mail: 6726@ukr.net

Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 818

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=LRIP3fcAAAAJ&hl=uk>

Контактний телефон

Електронна адреса

Розклад навчальних занять

Тел.: 249-09-69

E-mail: : k001@naiau.kiev.ua

Робоче місце: каб. 818

Консультації

Очні:

(відповідно до графіка консультацій науково-педагогічних працівників кафедри) з 14:00 до 16:30

електронною поштою, пн-пт з 9:00 до 16:00

Сторінка дистанційного курсу

<https://dn.naiu.kiev.ua/course/view.php?id=2479>

Стислий опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Прикладна логіка» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із застосуванням сучасних логічних знань та методів у конкретних галузях науки і практичної діяльності, зокрема у юридичній теорії та практиці; розвиток правового, логічного, критично-орієнтованого мислення як елементу професійної та методологічної культури фахівця.

Тривалість – 1 кредит, загальна кількість годин – 30; аудиторних годин – 8, самостійної роботи – 22.

Форми та методи навчання: заочна; частково-пошукові, проблемні; активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», синектики, Сократів діалог, ПОПів-формула, дискусія, аналіз, синтез думок), метод ситуацій (ситуація-вправа, ситуація-оцінка, ситуація-проблема, ситуація-ілюстрація), формалізація, логічне моделювання.

Поточний контроль: усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування); робота за індивідуальними завданнями; тестування; реферативне повідомлення; поняттєвий диктант; захист проектів (презентацій); поняттєве вправління; групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

Підсумковий контроль – проводиться у формі заліку та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою цієї навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом. Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальним планом на семестр для цієї дисципліни.

Постреквізити (Postrequisite): сучасні методології науково-управлінських досліджень, комунікативна діяльність в публічному управлінні.

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна Програмні результати навчання («hard skills»)

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
Для здобувачів вищої освіти ступеня магістра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»	
ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення. ПРН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні. ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології. ФК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм. ПРН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних і емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.	ФК10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
---	---

**Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення
навчальної дисципліни («soft skills»):**

- здатність самостійно приймати рішення;
- навички комунікації;
- здатність вирішувати практичні проблеми.

Структура навчальної дисципліни та тематика навчальних занять

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі теми
Тема 1. Прикладна логіка як методологічна основа юридичної науки та управлінської діяльності (2 год.)	Семінарське заняття - 2 год. Мета заняття – засвоєння сутності прикладної логіки як методологічної основи юридичної науки. При вивченні даної теми здобувачі вищої освіти повинні: Знати: 1. Головні риси та особливості прикладної логіки як галузі наукового знання; 2. Зміст методу формалізації як базового інструменту логічного аналізу. Вміти: здійснювати логічні процедури та досліджувати юридичні дефініції та класифікації на предмет їх логічної коректності. Навчальні питання до семінарського заняття 1. Прикладна логіка як галузь наукового знання.	Готуючись до семінарського заняття необхідно: 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Підготувати реферативні доповіді. 4. Пройти тестування з теми. Завдання для самостійного вивчення 1. Дослідіть особливості організації та техніки побудови міркувань у сфері юриспруденції. 2. Порівняйте підхід до визначення юридичних термінів з дефінітивними прийомами інших наук. 3. Дослідіть можливості та переваги застосування логічних методів побудови міркувань у юридичній науці та адміністративній практиці. 4. Пригадайте з курсу загальної логіки зміст дедуктивних, індуктивних методів міркування

	2. Логічний аспект організації діяльності в адміністративно-правовій сфері. Методичні рекомендації: Постійне зростання спектру проблем, вирішення яких потребує спеціальних досліджень у галузі відносно самостійної наукової дисципліни, пов'язаної з вивченням актуальної та потенційної взаємодії логіки та юриспруденції, зумовлює значущість прикладної юридичної логіки. Її головною метою є розробка шляхів та методів ефективного використання логічних засобів у сфері теоретичної та практичної юриспруденції. Методологічне значення логіки для юридичної науки та управлінської діяльності виявляється у доцільності застосування в контексті останніх логічних способів і правил побудови дефініцій та класифікацій; методу логічної формалізації при аналізі нормативних та фактичних висловлювань, у ході кваліфікаційної діяльності, аналітико-пошукових міркувань, здійснення доказових процедур тощо. З іншого боку, актуальні проблеми юридичної науки та управлінської практики стимулюють подальший розвиток логічних теорій, методів та стратегій, а також при цьому у багатьох відношеннях визначають шляхи та напрямки цього розвитку. Тож з розширенням та поглибленням «симбіозу» логіки та юриспруденції (на досягнення якого, власне, й зорієнтована прикладна юридична логіка) забезпечуватиметься, з одного боку, практична значущість першої, а, з іншого, – раціональна організація другої.	та методу аналогії, а також їхню значущість для права. 5. Поясніть, чому досягнення методологічної єдності логічних та правових основ організації фахової діяльності юриста є головним завданням прикладної (юридичної) логіки. Практичні завдання 1. Обґрунтуйте, чому у юридичних терміносистемах спостерігається уникнення синонімії та різних варіантів визначення одного й того ж поняття? 2. Визначте та схематично зобразіть логічні відношення між обсягами наступних понять: а) умисна дія, неумисна дія, злочин; б) нормативний документ, конституція, кодекс; в) логіка, формальна логіка, прикладна логіка. 3. Дайте логічний аналіз наступної легальної дефініції (визначте її вид, структуру та відповідність логічним вимогам): «Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність». 4. Визначте логічну будову твердження: «Якщо дія є нормативно нейтральною, то вона не є ні забороненою, ні обов'язковою» та подайте її у вигляді відповідної формули. 5. Наведіть приклади застосування індуктивних методів при побудові юридичних міркувань. Теми рефератів 1. Співвідношення предметів загальної та прикладної логіки.
--	---	--

		2. Історія розвитку прикладної логіки. 3. Логіка і право. 4. Логічні та юридичні аспекти діяльності у правовій сфері: проблеми взаємоузгодження. 5. Методологічна специфіка фахової діяльності юриста та логіка її організації.
Тема 2. Логічні критерії коректності юридичного мислення в системі публічного управління та адміністрування (3 год.)	Лекція (1 год.) 1. Принципові основи раціональності мислення та їх юридична специфікація. 2. Коректність юридичних міркувань з точки зору логіки побудови умовиводів. Семінарське заняття - 2 год. Мета заняття – засвоїти критерії коректності юридичного мислення в системі публічного управління та адміністрування. При вивченні даної теми здобувачі вищої освіти повинні: Знати: головні риси та особливості коректності юридичних міркувань з точки зору логіки. Вміти: аналізувати юридичні дефініції та класифікації на предмет їх логічної коректності. Навчальні питання до семінарського заняття 1. Принципові основи раціональності мислення та їх юридична специфікація. 2. Коректність юридичних міркувань з точки зору логіки побудови умовиводів. Методичні рекомендації: Використання методологічного інструментарію традиційної та сучасної логіки у сфері юридичної науки та практики уможливило забезпечення належної міри визначеності, несуперечливості та обґрунтованості як у формулюванні	Під час лекційного заняття законспектувати основні положення теми 2. Готуючись до семінарського заняття, необхідно: 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Підготувати реферативні доповіді. 4. Пройти тестування з теми. Завдання для самостійного вивчення 1. Ознайомтеся з технологією застосування принципів та законів міркування в процесі аналізу та оцінювання нормативних основ права, фактичних матеріалів, свідчень та доказових процедур. 2. Визначте підстави розрізнення доказових та недоказових міркувань. 3. З'ясуйте зміст відношення логічного впливання між думками та закономірний характер його правил. 4. Засвойте основні правила побудови доказових міркувань, їх логіко-семантичні обґрунтування та техніку застосування в юриспруденції. 5. З матеріалів фондових текстів лекцій ознайомтеся зі змістом та координацією синхронічних і діахронічних підходів у логіці права. 6. З курсу загальної логіки пригадайте зміст індуктивних методів узагальнення та встановлення причинно-

	нормативних положень, так і при побудові будь-яких міркувань у всіх напрямках юридичної діяльності. Уявлення про логічну структуру думки та закономірні правила побудови міркування лежать в основі критеріальних вимірів прийнятності чи неприйнятності таких міркувань (на кшталт того, як юридичні закони є критеріями демаркації правомірної та протиправної поведінки). Окрім того, використання логічних методів, прийомів та стратегій створює широкі можливості для алгоритмізації аналітичних процедур (тобто їх підпорядкування досить жорстким логіко-методологічним правилам), завдяки чому підвищується як їхня ефективність, так і рівень протидії суб'єктивізму при їх здійсненні, сприяючи тим самим виваженості, безсторонності та обґрунтованості прийняття юридичних рішень.	наслідкових зв'язків; обґрунтуйте їх значущість для юридичної практики. Практичні завдання 1. Наведіть приклади порушення принципів визначеності та несуперечності при побудові юридичних міркувань. 2. Чи дотримано принципу обґрунтованості у наступному міркуванні: «Оскільки у квартирі підозрюваного під час обшуку було виявлено частину викрадених речей, а також на місці злочину знайдено сліди його взуття та дактилоскопічні відбитки, то він є причетним до розслідуваної крадіжки»? 3. Чи є доказовим умовивід: «Якщо дія А ніколи не призводить до наслідку В, а явище В у жодному разі не може бути причиною ситуації С, то дія А не може призвести до ситуації С»? 4. Який висновок є логічно коректним за наступних умов: а) будь-яка дія, що має ознаку А, має також ознаку В; б) усі дії типу А характеризуються ознакою С? 5. Перевірте, чи є достатніми наступні засновки для отримання доказового висновку про істинність версії D: а) підтвердження обставини С є достатньою умовою для доведення версії А; б) за розглядуваних умов хоча б одна з версій – В або D – має бути істинною (оскільки низка фактичних обставин виключає інші варіанти розвитку подій); в) у разі ситуації В має підтвердитись обставина С; г) версія А виявилася несумісною з наявними перевіреними фактами. Теми рефератів 1) Методологічний зміст основних принципів мислення та
--	--	--

		особливості їх реалізації у сфері права. 2) Зв'язок принципів основ юридичного мислення з основними законами логіки. 3) Співвідношення логічних та юридичних законів. 4) Методологічне значення критеріїв логічної раціональності для організації адміністративно-управлінської діяльності. 5) Дедуктивно-логічні основи кваліфікації.
Тема 3. Специфіка юридичної аргументації та її логічні основи (3 год.)	Лекція (1 год.) 1. Змістовні та методологічні особливості юридичної аргументації. 2. Логічні основи аргументації та техніка їх застосування в юриспруденції. Семінарське заняття - 2 год. Мета заняття – засвоєння сутності специфіки розуміння юридичної аргументації. При вивченні даної теми здобувачі вищої освіти повинні: Знати: змістовні та методологічні особливості юридичної аргументації. Вміти: здійснювати застосування техніки аргументації в юриспруденції. Навчальні питання до семінарського заняття 1. Змістовні та методологічні особливості юридичної аргументації. 2. Логічні основи аргументації та техніка їх застосування в юриспруденції. Методичні рекомендації: Коректність побудови будь-яких аргументаційних процедур визначається їхньою узгодженістю з низкою загальних логічних правил (правил тези, правил аргументів та правил демонстрації), недотримання бодай одного з яких є підставою для	Під час лекційного заняття законспектувати основні положення теми 3. Готуючись до семінарського заняття, необхідно: 1. Опрацювати питання теми. 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми. 3. Підготувати реферативні доповіді. Завдання для самостійного вивчення 1. Познайомтеся з деякими справами за участю відомих юристів та проаналізуйте методику побудови їхньої стратегії. 2. З'ясуйте, які підстави визнаються за критерії доказовості аргументації за процесуальним законодавством України. 3. Ознайомтеся з додатковою інформацією щодо методологічної специфіки юридичної аргументації (зокрема, поданою у монографії Щербини О.Ю. «Логіка та юридична аргументація»). 4. Більш широку інформацію про можливості використання засобів сучасної логіки в юридичній науці та практиці отримайте з монографії: Гвоздік О.І. Логічні числення: принципи побудови та застосування в юриспруденції. – К., 2003.

	обґрунтованої критики цієї побудови. І, навпаки, відповідність даним правилам є гарантом логічної прийнятності аргументації, безвідносно до форми, мети, сфери її здійснення тощо. Попри те, що юридичне доказування багато в чому відрізняється від строго логічного доведення, застосування принципів та правил останнього у процесуальній діяльності відкриває досить широкий діапазон можливостей в плані логічної раціоналізації вироблення й обґрунтування процесуальних рішень. У свою чергу, гарантом доказової переконливості таких рішень може бути лише базування юридичної аргументації на принципових підвалинах дедуктивної логіки. Адже усі критеріальні правила останньої закономірно передбачають, що відповідність побудови міркування цим правилам забезпечує необхідність впливання отримуваних висновків із наявних підстав. До того ж, використання логічних засобів при побудові доказування є одним з основних чинників його оптимізації – забезпечення досяжності цільових орієнтирів цього процесу більш простими, економічними і, в той же час, дієвими й надійними шляхами. Таким чином, стратегії удосконалення методології доказових процедур слід розробляти в контексті пошуку шляхів «зближення» засобів сучасної логіки з теорією і практикою юридичної аргументації.	5. Доберіть ілюстративні матеріали з юридичної практики стосовно застосування різних методів побудови аргументації. Практичні завдання 1. Дайте логічну характеристику наступній позиції: «Головне в юридичній аргументації полягає не у її логічному аналізі, а у знанні тих чинників, що впливають на думку суддівської колегії, а, отже, у можливості передбачення того, як саме голосуватимуть судді». 2. Чи можна вважати обґрунтованим висновок, який неможливо спростувати? Чому? 3. Проаналізуйте аргументацію: «Теза Т може обґрунтовано вважатися хибною, оскільки вона логічно впливає з аргументів, що виявилися невідповідними дійсності». 4. Поясніть, чим відрізняється «доведення» від «підтвердження». 5. Чи можна обґрунтовано визнати свідчення А неправдивими на підставі таких аргументів: 1) якщо свідчення А вірні, то мають підтвердитись обставини В та С; 2) В є логічним наслідком ситуації D; 3) С впливає з Е; 4) Ситуації D та Е є несумісними? Теми рефератів 1. Логічні основи теорії доказування в кримінальному процесі. 2. Співвідношення логічних, психологічних та юридичних аспектів аргументації. 3. Методологічне значення логіки аргументації як критерію доказовості. 4. Сучасні тенденції розвитку логічної теорії аргументації. 5. Теорія аргументації в романо-германській та
--	---	---

		англосаксонській правових системах: порівняльний аналіз.
--	--	---

Основні інформаційні джерела

1. Богдановський І. В. Логіка : навч. посіб. Ун-т держ. фіск. служби України, Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. 309 с.
2. Вандишев В.М. Логіка. Основні поняття і принципи: навчальний посібник. К: Кондор. Видавництво, 2016. 300 с.
3. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. Київ: Знання. 2011. 262с.
4. Карамішева Н.В. Логіка (Теоретична і прикладна) навчальний посібник. К: Знання, 2011. 455 с.
5. Конверський А.Є. Традиційна логіка. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. - К.: Центр учбової літератури, 2019. 452 с.
6. Кравчук, Л. В. Логіка та критичне мислення : посібник. Тернопіль : ТНМУ; Укрмедкнига, 2023. 148 с.
7. Логіка для правознавців : навч. посіб. / [О. О. Бандура, О. І. Гвоздік, В. М. Кравець, Р.В. Михайленко та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
8. Логіка для юристів: підручник / В.С. Бліхар, В.В. Левкулич, М.М. Олексюк, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо, О.І. Матвієнко. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2022. 316 с.
9. Мозгова Н.Г. Логіка: навч. посіб.для студ. ВНЗ // МОН України. Київ: Каравела, 2011. 247с.
10. Цимбалюк В.І., Циганчук Л.А. Логіка для юристів. Навч. Посібник. Львів: Новий світ – 2000, 2017. 214 с.

Технічне обладнання та програмне забезпечення навчальної дисципліни

- пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- мультимедійний проектор, комп'ютер/ноутбук/планшет, інтерактивні дошки;
- наявність персонального комп'ютера, мультимедійного проектора, планшета, інтерактивної дошки, навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

спрямована на виконання поставленої мети та завдань. Вона ґрунтується на принципах взаємоповаги, доброзичливості, академічній доброчесності, відповідальності, комунікації для формування фахових компетентностей та духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної парадигми, здійснення філософського осмислення актуальних проблем сучасності, усвідомлення свого місця і ролі у

суспільстві, визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, сутність людини, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах.

Політика щодо термінів виконання та перескладання: умови допуску до підсумкового контролю є активна робота під час семінарських та практичних занять; позитивні оцінки з усіх тем навчальної дисципліни; опрацювання більшості з рекомендованих джерел, виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

- сума балів поточного контролю має становити не менше 30 балів;

Перескладання тем реалізується у таких формах:

- усне і письмове опитування;
- рецензування відповідей та письмових робіт;
- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Політика щодо академічної доброчесності:

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Політика щодо відвідування:

передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з усіх тем навчальної дисципліни) за результатами аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Під час занять здобувачі вищої освіти працюють у такому форматі:

усне опитування

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;

- уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність,

логічність, послідовність тощо);

практичні завдання

- уміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні проблем;
- уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни

спрямована на виконання поставленої мети та завдань. Вона ґрунтується на принципах взаємоповаги, доброзичливості, академічній доброчесності, відповідальності, комунікації для формування фахових компетентностей та духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної парадигми, здійснення філософського осмислення актуальних проблем сучасності, усвідомлення свого місця і ролі у суспільстві, визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, сутність людини, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах.

Оцінювання результатів навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт				Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
max 60%				max 40 %	max 100 %
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Самостійна робота	Залік	
5	5	5	5	40	100

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Розробник:

Доцент кафедри теорії,
історії та філософії права

Роман МИХАЙЕНКО

Силабус схвалено на засіданні кафедри теорії, історії та філософії права
Національної академії внутрішніх справ від 05 вересня 2024 року, протокол
№ 2

Завідувач кафедри теорії,
історії та філософії права
кандидат юридичних наук,
доцент

Максим ПЕНДЮРА